

Svatá říše římská

Vznik

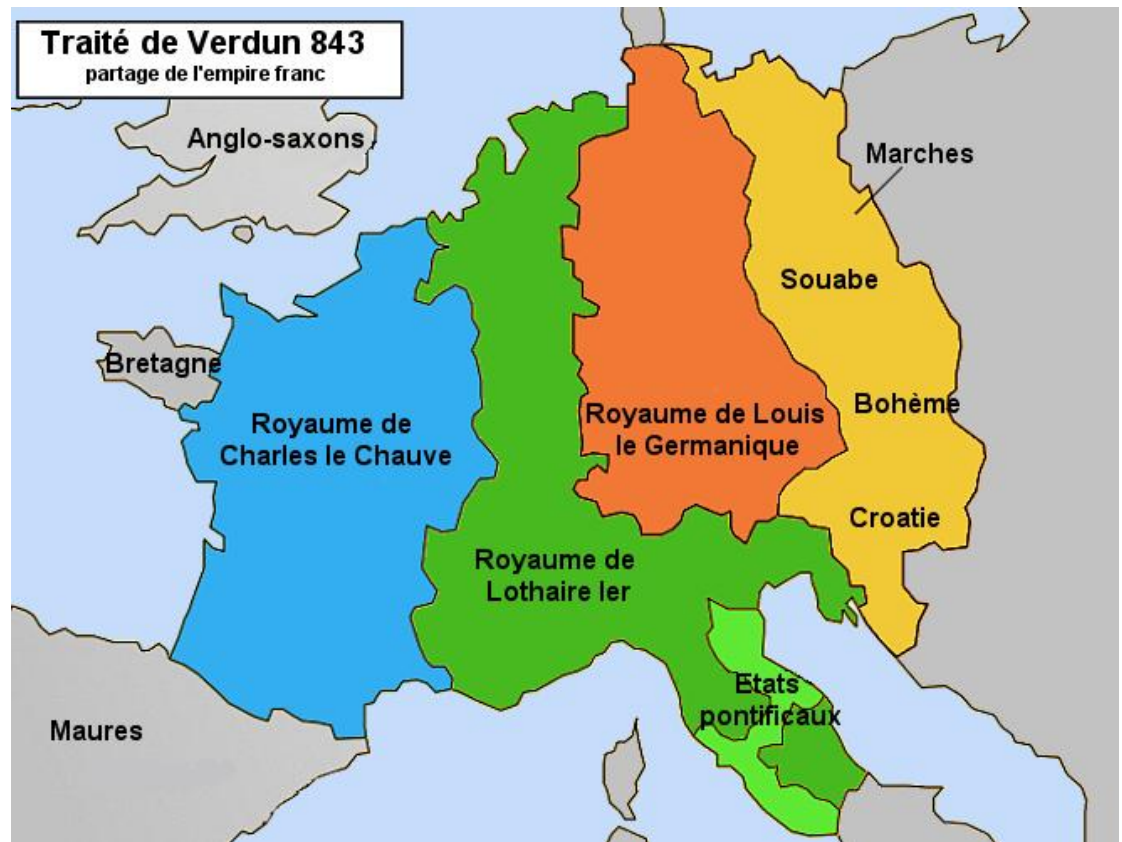
Základní charakteristika

Svatá říše římská

843 verdunskou smlouvou rozdělení francké říše na tři části

Západofrancká
Středofrancká
Východofrancká

K východofrancké říši
Se na východě volněji
pojila slovanská území

Západofrancká říše

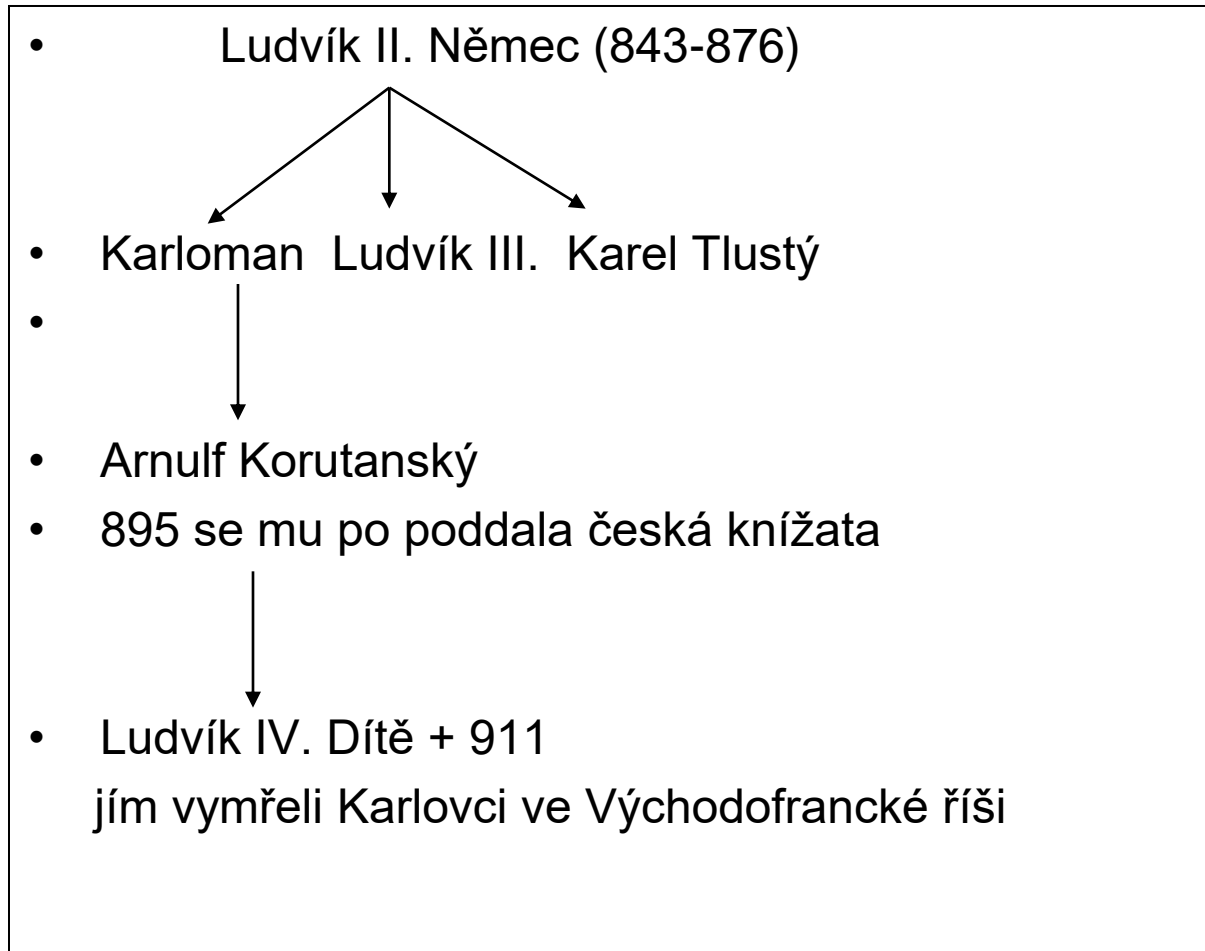
- Západofrancká říše se rychle, ještě v průběhu 9.století, proměnila ve Francii.
- Karlovcí zde vládli do 987.
- Od 987 vládl rod Kapetovců (do 1328).

Středofrancká říše

- Jejím prvním vládcem Lothar, syn Ludvíka Pobožného.
- Nedlouho po jeho smrti se zcela rozpadla. Zůstal po ní jen zeměpisný název Lotrinsko.
- Její území se rozdělilo mezi Západofranckou a Východofranckou říši, hranice tohoto dělení však nebyla fixní a v průběhu dějin se měnila.

Východofrancká říše

Vláda Karlovců (potomků Karla Velikého)

Východofrancká říše po vymření Karlovců

- Dilema, zda přijmout Karlovce z Francie nebo změnit dynastii..
- 911 nároky francouzského krále Karla Prostřáčka odmítnuty
- Králem zvolen francký vévoda Konrád I.
- Po smrti Konráda I. zvolen
- Jindřich Ptáčník (919-936), zakladatel dynastie **Otonů**

Římská říše (Imperium romanum)

Jako vznik se uvádějí různá data a různé okolnosti:

911 nástup prvního nekarlovského krále

919 počátek dynastie Otonů

962 obnovení císařského titulu (Imperium)

Římská říše

Vývoj názvu: 1034 Imperium Romanum

Svatá říše římská – 12. století (Fridrich Barbarossa)

Svatá říše římská národa německého – v 15. století

Římská říše

Rozsah území v době vzniku Římské říše

Čtyři hlavní vévodství (knížectví)

Bavorsko

Švábsko

Franky

Sasko (leželo na severu při severním moři)

Římská říše

Rozsah území kolem roku 1000:

- Vévodství (knížectví)
bavorské
- švábské
- francké
- saské
- lotrinské
- české
- Severní Itálie
(v jejím rámci Papežský stát)

Římská říše

Etnické rozdělení:

Severní část po Alpy: Germáni, Slovani

Zaalpská oblast: Románi

Římská říše

Politická integrace:

Konglomerát útvarů- charakteristickým rysem rozdrobenost.

Rozdrobenost území zůstala nejen po celý středověk, ale až do 19. století.

Římská říše

- Volitelnost trůnu
- Snahy Jindřicha VI. o přiznání dědičného nároku 1197 odmítnuty

Římská říše

Král – volený

Korunovačním místem římských
králů Cáchy

Římský král se může stát
císařem. K tomu je nutná
korunovace v Římě papežem.

Koruna Svaté říše římské

Cáchy, katedrála. Mramorový trůn Karla Velikého používaný při korunovacích krále Svaté říše římské.

Dynastie Svaté říše římské do konce 13. století

- Otoni 919-1024
- Sálci 1024-1125
- Štaufové 1137-1254 (1268)
- Interregnum 1257-1272
- Habsburkové 1273-1291; 1298-1308

Římská říše

Postavení panovníků

Většinou nebylo příliš silné.

Důvody:

1. Příliš veliký rozsah území říše
2. Problém dvojí vlády- na sever a na jih od Alp. Panovník nemohl být zároveň v obou částech říše. Proto jeho vláda nebyla všude stejně silná (silnější byla vždy tam, kde byl přítomen).
3. Silné postavení vévodů a další šlechty. Bylo nutno tyto dílčí vládcy respektovat, panovník nemohl na jejich území rozhodovat, často se proti němu bouřili atd.

Římská říše

Posilování panovnické moci

Otóni: **otónská církev**. Dosazování církevních hodnostářů (biskupů, opatů apod. do úřadů v celé říši. Tito lidé byli panovníkovi za svůj vzestup osobně zavázáni a předpokládalo se, že budou jeho oporou . Výhodou rozprostření církevního aparátu po celé říši.

Sálci: **ministeriálové**. Podobný princip, ale šlo o nesvobodné služebníky (jejich vzestup byl opět závislý na panovníkovi) určené k plnění úkolů na poli správním, hospodářském a vojenském. Jejich postavení významné, jakýsi paralelní systém k rodové šlechtě.

Římská říše

- Postavení panovníků:
- Za Štaufů posílení panovnické moci. Vrchol panovnické moci za vlády Fridricha I. Barbarossy a Jindřicha VI.
- K oslabení moci panovníků došlo v první polovině 13. století.
- Cca 1198-1215 boje o trůn mezi Štaufy a Welfy.
Fridrich II.(1212-1250), který nakonec zvítězil, měl malý zájem o severní oblasti říše, jeho snahy patřily především Itálii.
- 1231 byl Fridrich II. nucen uznat rozsáhlá práva knížatům.

Římská říše

- Po smrti Konráda IV. (1254) tendence volit slabé panovníky.
- Postavení vévodů a další říšské hierarchie natolik silné, že nechtěli nad sebou vládu pevné ruky.
- 1257-1273 **Interregnum (bezvládí)**.
- Nejednotná volba zvolila dva panovníky. Ani jeden z nich nebyl svým původem z římské říše. Vládu prakticky nevykonávali. Proto se o letech 1257-1273 mluví jako o bezvládí.
- Richard Cornwallský 1257-1272, bratr anglického krále
- Alfons Kastilský 1257-1275, král Kastilie

Římská říše

- I dále tendence volit slabé panovníky. Nikoliv z přrdních rodů říše, ale pouhá hrabata.
- 1272 Rudolf Habsburský
- 1293 Adolf Nasavský
- 1308 Jindřich VII. Lucemburský

Volba římského krále

- Od 1257 sedm kurfiřtů
 - Falckrabě rýnský
 - Král český
 - Markrabě braniborský
 - Vévoda saský
- Arcibiskup mohučský
- Arcibiskup kolínský
- Arcibiskup trevírský

Římská říše

- Vztah k papežství
- Od Oty I. císaři ochraňovali papeže, zároveň však zasahovali do vnitřních záležitostí církve. Měli např. zásadní vliv na jeho volbu. Papežové většinou ve služebném postavení vůči císařství.
- Změna na konci 11. století - boj církve za nezávislost.
- Církev uspěla - 1122 konkordát wormský uznal značnou církevní nezávislost. Emancipace církve se i nadále prohlubovala.
- Kolem 1200 již postavení papežů velmi silné.
- Ve 13. století naopak papežství ovlivňuje obsazení říšského stolce.

Římská říše

- Vztah k papežství:
- Inocenc III. (1198-1216)
- Zasahoval do obsazení královského stolce v době bojů mezi Štaufy a Welfy (1198-1215).
- Intervence papežství pokračovaly za vlády Fridricha II. (1212-1250), kdy z papežské iniciativy zvoleni proti Fridrichovi II. postupně dva protikrálové.
- Vliv papežů na volbu římských králů přetrval i ve druhé půli 13. století. Také z jejich vůle voleni slabí kandidáti.